

UZASADNIENIE

R. B. wystąpiła o zasądzenie od B. H. kwoty 17.997 zł oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powódka dochodziła odszkodowania za szkodę powstałą w jej majątku jako osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie a spowodowaną przez pozwaną będącą jej opiekunem prawnym poprzez sprawowanie nad jej majątkiem niewłaściwego zarządu w okresie od 16 maja 2017 roku do 21 grudnia 2017 roku.

B. H. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ustalenia faktyczne

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 16 maja 2016 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 49/15 powódka R. B. została całkowicie ubezwłasnowolniona z powodu innego rodzaju zaburzeń psychicznych.

okoliczność bezsporna, ponadto **dowód:** postanowienie k. 15

Pozwana B. H. była opiekunem prawnym powódki w okresie od 16 maja 2017 roku do 21 grudnia 2017 roku.

21 grudnia 2017 roku opiekunem prawnym powódki została H. B..

okoliczność bezsporna, ponadto **dowód:** postanowienie k. 16; postanowienie k. 17

Powódka urodziła się (...). Pozwana i H. B. są córkami powódki. Powódka i pozwana mieszkają razem w domu jednorodzinnym wolnostojącym. Powódka zajmuje mieszkanie położone na parterze budynku, a pozwana wraz z rodziną mieszkanie na piętrze tego budynku. Pozwana jest właścicielem nieruchomości. Powódce przysługuje służebność osobista.

okoliczności bezsporne, ponadto **dowód:** sprawozdanie k. 181

16 maja 2017 roku tj. w dniu objęcia przez pozwaną opieki prawnej nad powódką powódka miała majątek w kwocie 70.000 zł, zdeponowany na rachunku bankowym. Otrzymywała świadczenie emerytalne w kwocie 1218 zł miesięcznie.

W okresie sprawowania opieki pozwana dysponowała majątkiem powódki wynoszącym nie mniej niż 78.526 zł (środki pieniężne zdeponowane na rachunku bankowym powiększone o emeryturę za okres siedmiu miesięcy).

21 grudnia 2016 roku na rachunku bankowym powódki znajdowała się kwota 43.529 zł.

dowód: sprawozdanie z opieki z 30 stycznia 2018 roku k. 20; zeznania świadka H. B. k. 166v-168v, 174

W dacie objęcia przez pozwaną opieki nad powódką mieszkanie powódki było wyposażone właściwie. W mieszkaniu zajmowanym przez powódkę znajdowały się sprzęty AGD tj. lodówka, kuchenka elektryczna, zakupiona przez pozwaną na podstawie ugody mediacyjnej z 2014 roku, żelazko, pralka, odkurzacz i sprzęty małego AGD.

Powódka prowadziła samodzielne gospodarstwo domowe.

dowód: zeznania świadka B. K. k. 171, 174; pismo (...) k. 180; sprawozdanie k. 181-182; sprawozdanie k. 192

Od 18 maja 2017 roku do sierpnia 2017 roku powódka korzystała z pomocy opiekunki B. K.. Opiekunka została zatrudniona przez pozwaną na podstawie umowy o pracę. Umowa przewidywała pracę w godzinach od 8:00 do 20:00 z wynagrodzeniem w kwocie 25 zł za godzinę.

Za sprawowanie opieki nad powódką B. K. otrzymała wynagrodzenie w łącznej kwocie 10.227,50 zł, w tym 9 czerwca 2017 roku kwotę 2160 zł, 11 lipca 2017 roku kwotę 2502,50 zł, 11 sierpnia 2017 roku kwotę 2800 zł i 8 września 2017 roku kwotę 2765 zł.

dowód: umowa o pracę z 18 maja 2017 roku k. 103; potwierdzenia przelewów k. 104-107; zeznania świadka H. B. k. 166v-168v, 174; zeznania świadka Z. H. k. 168v-170, 174; zeznania świadka B. K. k. 170-171, 174; zeznania pozwanej B. H. k. 171v-173, 174

W okresie od 7 sierpnia 2017 roku do 18 sierpnia 2017 roku powódka przebywała w Wojewódzkim Szpitalu (...) im. prof. T. B. w G. z rozpoznaniem organiczne zaburzenia urojeniowe, otępienie o etiologii mieszanej, nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, choroba niedokrwienna serca. Powódka została przyjęta do szpitala z powodu zaburzeń urojeniowych i agresywnych zachowań wobec otoczenia, w tym opiekunki. Po zakończonym leczeniu powódka została wypisana do domu.

okoliczność bezsporna, ponadto **dowód:** karta informacyjna k. 193-194

W okresie od 1 września 2017 roku do 22 grudnia 2017 roku powódka przebywała w (...) – Centrum (...) i Wypoczynku (...) w K. (dalej Centrum) – w oparciu o umowę na całodniową rehabilitację z pobytem i wyżywieniem (dalej umowa) podpisaną 1 września 2017 roku przez pozwaną z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K..

Oplata za pobyt powódki w domu opieki w K. wynosiła 3200 zł miesięcznie, była płatna gotówką lub przelewem do 3-ego dnia każdego miesiąca. Oplata ta nie była zwracana za okres, w którym rekonwalescent z różnych przyczyn przebywał poza Centrum. Zgodnie z § 2 umowy Centrum zobowiązane było do zapewnienia rekonwalescentowi m. in.: zakwaterowania w pokoju (...) -osobowym, codziennego wyżywienia składającego się z 5 posiłków, całodobowego dozoru pielęgnacyjnego, dozoru lekarskiego pełnionego w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, realizacji rehabilitacji usprawniającej oraz możliwości wykupienia dodatkowych zabiegów rehabilitacyjnych, według wskazań lekarza lub fizjoterapeuty, podstawowych środków do higieny osobistej (bez pampersów), uczestnictwa w terapii zajęciowej, uczestnictwa w zajęciach i imprezach rozrywkowych na terenie Centrum. Zgodnie z § 3 umowy rekonwalescent ponosił dodatkowe koszty związane m. in. z zakupem leków i środków farmaceutycznych, pampersów (pielucho-majtek dla dorosłych), dodatkowymi zabiegami i leczeniem specjalistycznym nieobjętym refundacją).

Pozwana za pobyt powódki w Centrum zapłaciła łącznie kwotę 12.800 zł, to jest kwotę 3200 zł – 1 września 2017 roku, kwotę 3200 zł – 25 września 2017 roku, kwotę 3200 zł – 30 października 2017 roku, kwotę 3200 zł – 29 listopada 2017 roku.

dowód: umowa wraz z paragonem k. 195-198; potwierdzenia przelewów k. 109-111

W czasie sprawowania opieki nad powódką pozwana wypłaciła z rachunku bankowego powódki o nr (...), prowadzonego przez bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W., łącznie kwotę 12.000 zł, w tym 3000 zł – 11 lipca 2017 roku, 4000 zł – 11 sierpnia 2017 roku i 5000 zł – 31 sierpnia 2017 roku. Dzień po ustaniu opieki tj. 22 grudnia 2017 roku pozwana wpłaciła na ten rachunek kwotę 3760 zł tytułem emerytury powódki pobranej za okres od września do grudnia 2017 roku.

dowód: lista operacji k. 30-31

W czasie sprawowania opieki nad powódką pozwana poczyniła następujące wydatki z majątku powódki:

- na wynagrodzenie opiekunki - B. K. w łącznej kwocie 10.227,50 zł,
- za pobyt powódki w Centrum (...) w K. w łącznej kwocie 12.000 zł,
- tytułem zaliczki za pobyt powódki w Centrum, zaliczki na Wigilię 2017 roku i innych wydatków związanych z pobytem powódki w Centrum w łącznej kwocie 539 zł,

- za przejazd taksówką 23 sierpnia 2017 roku na trasie K. – C. – K. (...) w kwocie 474 zł,
- na zakup środków higieny osobistej, w tym pampersów oraz odzieży w łącznej wysokości 1637,56 zł, w tym kwota 1113,10 zł poniesiona przed 1 września 2017 roku, a kwota 524,46 zł poniesiona po 1 września 2017 roku,
- na zakup czterech garnków i patelni w łącznej kwocie 290 zł,
- na zakup sprzętu AGD (lodówki, pralki, odkurzacza, czajnika bezprzewodowego) oraz sprzętów użytku domowego (sztućców, garnka, suszarki do bielizny, itp.) w łącznej kwocie 3967 zł 11 sierpnia 2017 roku,
- na zakup ekogroszku w kwocie 1099 zł 9 września 2017 roku.

dowód: potwierdzenia przelewów k. 104-107; potwierdzenia przelewów k. 109-111; dowody wpłat k. 112, 114; rachunek k. 115; faktury k. 116-126, 161, 163

22 grudnia 2017 roku dzień po zakończeniu opieki nad powódką pozwana wypłaciła B. K. kwotę 250 zł.

dowód: potwierdzenie przelewu k. 113.

Po opuszczeniu domu opieki 22 grudnia 2017 roku powódka powróciła do swojego miejsca zamieszkania. W mieszkaniu stwierdzono brak ciepłej wody, rozwalone krany, stare meble.

dowód: sprawozdanie k. 199-200

Ocena dowodów

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dowody w postaci dokumentów prywatnych – umowa o pracę, umowa na całodniową rehabilitację z pobytem, faktury, oraz dokumentów urzędowych – orzeczenia wydane w toku postępowań sądowych. Sąd uznał je za wiarygodne. Trzeba zauważyć, że w szczególności strona powodowa nie kwestionowała rzetelności przedłożonych przez pozwaną dokumentów a zasadność poczynienia wydatków wykazanych tymi dokumentami.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również dowody osobowe – z zeznań świadków H. B., Z. H. i B. K. oraz pozwanej B. H..

Dowód z zeznań świadka H. B. uznano za wiarygodny w całości. Zeznania świadka były konsekwentne, logicznie niesprzeczne, wewnętrznie spójne – również zgodne z dokumentami przedłożonymi tak do akt niniejszej sprawy, jak i sprawy opiekuńczej powódki o sygn. akt V Op 107/17 Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku. Warto zauważyć, że korelowały one z zeznaniami, które świadek Z. H. i pozwana B. H. złożyli w toku postępowania o ustanowienie opieki dla powódki, które to postępowanie zakończyło się powierzeniem opieki nad powódką pozwanej.

Zeznania świadków Z. H. i B. K. uznano za wiarygodne jedynie w części – w zakresie, w którym znajdowały poparcie w pozostałym, rzetelnym materiale dowodowym. Albowiem zeznania te były częściowo sprzeczne. Świadkowie nie byli zgodni co do tego, w jakim okresie i w jakim wymiarze, także na jakiej podstawie, świadek B. K. sprawowała opiekę faktyczną nad powódką. Niespójności dotyczyły również wyposażenia mieszkania powódki oraz wykonywanych w tym mieszkaniu prac. Zwłaszcza zeznania świadka Z. H. były w tej części niewiarygodne – świadek Z. H. słuchany na te same okoliczności w toku postępowania o ustanowienie opieki nad powódką zeznawał odmiennie.

Ostatnia z poczynionych uwag jest aktualna również w stosunku do zeznań pozwanej B. H.. Pozwana na fakty istotne dla rozstrzygnięcia a dotyczące zasadności – z punktu widzenia dobra powódki – czynienia wydatków z majątku powódki zeznawała niespójne, nielogicznie, fragmentami istotnie sprzecznie z zeznaniami, które składała wcześniej w toku postępowania o ustanowienie opieki.

Trzeba zauważyć, że pozwana wskazywała na konieczność dokonania w mieszkaniu powódki szeregu inwestycji celem należytego jego wyposażenia z uwagi na zły stan dotychczas istniejących sprzętów. W toku postępowania, które toczyło się przed sądem rodzinnym, twierdziła odmiennie. Wskazywała, że mieszkanie jest wyposażone należyście. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy było sprawozdanie kuratora z wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w miejscu zamieszkania powódki oraz informacja z Gminnego Ośrodka pomocy (...) w K.. Pozwana podnosiła również konieczność zakupu w szczególności garnków i patelni dla powódki – dokumentami złożonymi do akt wykazywała, że zakupiła patelnię indukcyjną. Jednocześnie pozwana zeznała, że powódka miała kuchenkę elektryczną. Pozwana podnosiła także, że jej mieszkanie i mieszkanie powódki są ogrzewane wspólnie. Tymczasem w postępowaniu przed sądem rodzinnym pozwana podkreślała, że zapewniła ogrzewanie osobne zajmowanego przez powódkę mieszkania.

W takich okolicznościach zeznania pozwanej uznano za godne wiary jedynie fragmentarycznie – w tych ich częściach, które były spójne oraz zgodne z pozostałymi rzetelnymi dowodami.

Ocena prawna

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Podstawę prawną żądania powódki stanowiły przepisy art. 164 k.r.o. i, stosowany odpowiednio, art. 471 k.c.

Zgodnie z art. 164 k.r.o. roszczenie osoby pozostającej pod opieką o naprawienie szkody wyrządzonej nienależytym sprawowaniem opieki przedawnia się z upływem lat trzech od ustania opieki lub zwolnienia opiekuna.

Powyższy przepis wskazuje jedynie na termin przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej nienależytym sprawowaniem opieki. Inne przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego również nie zawierają uregulowań dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej opiekuna. Z tej przyczyny dla doktryny stało się konieczne odnalezienie podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej opiekuna prawnego wobec ubezwłasnowolnionego całkowicie jako jego podopiecznego.

W doktrynie przeważa, choć nie jest jednolite, stanowisko, że opiekun prawny wobec podopiecznego może ponosić odpowiedzialność zarówno kontraktową, tytułem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.), jak i tytułem szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (art. 415 k.c.).

Przepis art. 164 k.r.o. dotyczy jedynie odpowiedzialności kontraktowej opiekuna.

Biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne niniejszej sprawy, uwzględniając, że żądanie powódki oparte jest na twierdzeniu o nienależytym wykonywaniu przez pozwaną obowiązków opiekuna, należy uznać, że jest ono zgłoszone tytułem odpowiedzialności ex contractu. Jako takie winno więc podlegać ocenie w oparciu o art. 471 k.c.

Zgodnie z art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Z brzmienia artykułu 471 k.c. wynika, że aby dłużnik poniósł odpowiedzialność na podstawie wskazanego przepisu muszą łącznie zostać spełnione następujące przesłanki: 1. zobowiązanie musi być niewykonane lub nienależyście wykonane, 2. wierzyciel musi ponieść szkodę oraz 3. musi zaistnieć adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem zobowiązania a zaistniałą szkodą.

Za szkodę uważa się każdy uszczerbek w dobrach prawnie chronionych, z którym ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej. Na ten uszczerbek składa się, zgodnie z art. 361 § 2 k.c., strata, polegająca na zmniejszeniu aktywów lub powiększeniu pasywów, i utracone korzyści, czyli niepowiększenie się czynnych pozycji majątku podopiecznego, które pojawiłyby się w tym majątku, gdyby nie wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (por. K. Piasecki (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. Wyd. V, komentarz do art. 164 k.r.o.).

Dla oceny sprawy istotne jest pojęcie należytej staranności.

Zgodnie z art. 154 k.r.o. opiekun obowiązany jest wykonywać swe czynności z należyłą starannością, jak tego wymaga dobro pozostającego pod opieką i interes społeczny. Definiując pojęcie należytej staranności trzeba się również odwołać do art. 355 k.c., w myśl którego dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność). Doktryna prawa cywilnego wskazuje, że stosunek łączący opiekuna i osobę pozostającą pod opieką „nie jest stosunkiem obligacyjnym, ponieważ brak jest elementów typowych dla tego stosunku, w tym w szczególności wierzyciela, ale jest szczególnym stosunkiem cywilnoprawnym, co uzasadnia sięgnięcie do pojęcia należytej staranności, które występuje w prawie obligacyjnym” (por. G. Jędrejek, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Opieka i kuratela. Komentarz do art. 145-184, LEX 2014, komentarz do art. 154 k.r.o.).

Opieka obejmuje trzy podstawowe atrybuty: pieczę nad osobą pupila, pieczę nad majątkiem podopiecznego oraz jego reprezentowanie. Art. 155 § 2 k.r.o. nakazuje zaś do opieki stosować odpowiednio przepisy o władzy rodzicielskiej. Opiekun powinien przy swym działaniu wykazywać się sumiennością, zapobiegliwością, ostrożnością, przezornością i dbać o osiągnięcie zamierzonego celu. Przy swoim działaniu zawsze powinien mieć na uwadze dobro osoby pozostającej pod opieką, gdyż ma za zadanie chronić interesy osoby słabszej, niemogącej samodzielnie bronić swych spraw oraz interes społeczny. Działanie opiekuna dotyczące majątku osoby pozostającej pod jego opieką powinno być racjonalne, oszczędne, produktywne i efektywne. Należyta staranność w tym zakresie polegać może nie tylko na utrzymaniu dotychczasowego stanu rachunku, ale wręcz powiększaniu aktywów przy pomocy kont oprocentowanych lub oszczędnościowych (por. Aleksandra Głowacka, Nienależyte sprawowanie opieki. Odpowiedzialność odszkodowawcza opiekuna., k. 255).

Skoro żądanie powódki należy oceniać przez pryzmat przepis art. 471 k.c., należy zauważyć, że wierzyciel zmuszony będzie wykazać istnienie zobowiązania, a co się z tym wiąże – jego treść wyznaczającą powinno zachowanie się dłużnika, fakt jego niewykonania lub nienależytego wykonania oraz szkodę jaka z tego wynikła. Nie jest natomiast wierzyciel zobowiązany do wykazania, że szkoda jest następstwem okoliczności obciążających dłużnika. Artykuł 471 KC wprowadza wrzuszalne domniemanie, w myśl którego do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania doszło na skutek okoliczności, za które dłużnik odpowiada. Obalenie tego domniemanie nastąpi nie tylko w przypadku, gdy dłużnik zdoła wykazać konkretną okoliczność będącą przyczyną niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Nastąpi to również wtedy, gdy wykaże, że owa przyczyna jest inna niż te, za które on odpowiada. (por. E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 9, komentarz do art. 471 k.c.; K. Osajda (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 24, komentarz do art. 471 k.c.)

Przenosząc te rozważania teoretyczne na grunt niniejszej sprawy należy w pierwszej kolejności odwołać się do zakresu obowiązku dowodowego strony powodowej – wyjaśnionego powyżej. Przedmiotem niniejszego postępowania nie jest badanie rzetelności sprawozdania końcowego opieki, patrząc szerzej – badanie stanu majątkowego podopiecznego zastanego po zakończeniu opieki. Do podejmowania takich działań powołany jest sąd opiekuńczy prowadzący postępowanie opiekuńcze. Tymczasem sposób, w jaki żądanie zostało sformułowane, w pewnym stopniu na chęć nałożenia na tut. sąd takiego zadania wskazuje. W niniejszym postępowaniu – mającym charakter procesu odszkodowawczego – to zadaniem powódki było wykazanie szkody, która na skutek nienależytego wykonywania przez pozwaną swoich obowiązków opiekuńczych po jej stronie powstała. W takim zakresie pozwana, chcąc bronić się przed żądaniem powódki, była zobligowana do wykazania, że bądź nienależyte wykonywanie obowiązków nie miało miejsca, bądź nie ona za tę okoliczność jest odpowiedzialna.

Sąd uznał za wykazane, że zarzut nienależytej staranności przy sprawowaniu pieczy nad majątkiem powódki można postawić pozwanej jedynie w zakresie kwoty 5606 zł.

Nie budzi sporu okoliczność, że w czasie sprawowania opieki nad powódką – tj. w okresie od 16 maja 2017 roku do 21 grudnia 2017 roku – pozwana dysponowała majątkiem podopiecznej wynoszącym co najmniej 78.526 zł. Kwota ta obejmowała oszczędności powódki w wysokości 70.000 zł oraz pobraną w czasie 7-miesięcznego okresu opieki emeryturę w łącznej wysokości 8526 zł (1218 zł miesięcznie). W chwili zakończenia sprawowania opieki przez pozwaną

majątek powódki wynosił 43.529 zł. Taka kwota znajdowała się na rachunku bankowym powódki. Niniejszym pozwem powódka dochodziła różnicy pomiędzy wartością majątku powódki w kwocie 78.526 zł a stanem rachunku w dniu zwolnienia pozwanej z opieki równym kwocie 43.529 zł i nie budzącymi wątpliwości wydatkami w kwocie 17.000 zł, obejmującymi koszt domu opieki (12.800 zł), zakupu leków (700 zł) i wyżywienia (3500 zł). Kwota za pobyt powódki w domu opieki została udowodniona przedłożonymi przez pozwaną fakturami, zaś wysokość opłat za leki oraz wyżywienie powódka skalkulowała przyjmując, że zasadnym miesięcznym wydatkiem na zakup leków jest kwota 100 zł (700 zł za okres 7 miesięcy), a na zakup żywności kwota 500 zł miesięcznie (3500 za okres 7 miesięcy).

W tym miejscu należy wskazać, że w polskim systemie prawnym, co wynika zarówno z przepisów prawa, jak i z orzecznictwa sądowego, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi określone skutki prawne, o czym stanowi art. 6 k.c. Z powołanego przepisu wynika jedna z naczelnych zasad procesu sądowego polegająca na tym, że dowód wykazania prawdziwości określonego faktu obciąża tego, kto się na dany fakt powołuje dla uzasadnienia dochodzonego przed sądem prawa.

Dodatkowo podkreślić należy, że zgodnie z art. 3 k.p.c. strony obowiązane są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody (zasada kontradyktoryjności). Rzeczą sądu nie jest zatem zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Za niedopuszczalne proceduralnie należy przy tym uznać przerzucanie ciężaru dowodu na pozwaną, a tym bardziej na sąd. To nie sąd, ani też pozwana ma bowiem wykazać, że zaszyły przesłanki określone w art. 471 k.c., co uzasadnia pociągnięcie pozwanej do odpowiedzialności.

Podkreślić raz jeszcze trzeba, że różnica w stanie majątku powódki między chwilą ustanowienia pozwanej opiekunem prawnym powódki a chwilą zwolnienia jej z opieki wynosiła 34.997 zł. W ocenie sądu pozwana udokumentowała, że wydatki na łączną kwotę 25.978,06 zł były zasadne i przy ich poniesieniu nie można jej zarzucić nienależytej staranności. Kwota ta obejmuje wydatki związane z pobytem powódki w domu opieki w K. w łącznej kwocie 13.639 zł, w tym kwota 12.800 zł tytułem opłaty za pobyt, kwota 300 zł tytułem zaliczki za pobyt (koszt poniesiony przy pierwszej wizycie w ośrodku) i kwota 239 zł obejmująca m. in. zaliczkę za Wigilię w roku 2017. Nie budziła wątpliwości sądu również celowość poniesienia przez pozwaną wydatków na środki higieny osobistej i odzież dla pozwanej, które do czasu umieszczenia powódki w domu opieki wyniosły 1113,10 zł, zaś po 1 września 2017 roku wyniosły 524,46 zł. Zważywszy, że koszt w kwocie 113,10 zł został poniesiony na przestrzeni 3,5 miesiąca czasu, czyli średniomiesięcznie koszt ten zamykał się w kwocie 318 zł, w ocenie sądu nie można uznać go za nadmierny i zbędny. Trzeba przy tym uwzględnić to, że znaczna część tej kwoty była związana z zakupem pościeli i ręczników, które ze względu na wiek powódki oraz jej problemy z trzymaniem moczu mogły być niezbędne w ilości ponad przeciętnej. Także koszty na środki higieny osobistej i odzież poniesione po umieszczeniu powódki w zakładzie opieki sąd uznał za racjonalny. Jak wynika z umowy o pobyt w ośrodku w K., w ramach opłaty za ośrodek rekonwalescent nie miał zapewnionych pampersów a jedynie podstawowe środki higieny osobistej. Wobec powyższego wszelkie dodatkowe artykuły do higieny oraz pampersy musiały być zakupione ze środków własnych powódki. Również wysokość wydatków na zakup odzieży, w tym obuwia sportowego nie wydaje się sądowi wygórowana. W ramach pobytu w ośrodku w K. powódka miała być rehabilitowana, co uzasadnia zakup sportowej odzieży dla podopiecznej.

W tym miejscu zasadnicze znaczenie ma jednak stwierdzenie, że strona powodowa nie wykazała, w jakim zakresie, tj. w zakresie jakiej dokładnie kwoty, koszty powyższe – w jej ocenie – były zawyżone, tym samym świadczyły o nienależyтым wykonywaniu przez pozwaną swoich obowiązków jako opiekuna powódki.

Tę samą uwagę można poczynić jeśli chodzi o wydatek w kwocie 474 zł związany z przejazdem taksówką. Tym bardziej że materiał zebrany w aktach świadczy o tym, że wydatek ten został poniesiony w związku ze spełnianiem potrzeb powódki. Koszt ten dotyczył przejazdu taksówką 23 sierpnia 2017 roku z domu, w którym mieszkała powódka wraz

z pozwaną, do domu opieki w K. oraz do dwóch innych domów opieki, czyli na trasie K.-C.-K.. Dane te zostały odnotowane w rachunku. Ponadto, pozwana zeznała, że 23 sierpnia 2017 roku udała się wraz z powódką do trzech domów opieki, w tym domu opieki w K., by ustalić możliwości pobytu powódki w jednym z tych ośrodków. Świadek Z. H. podał, że w tym czasie samochód jego żony był rozwalony (k. 169v), co tłumaczy skorzystanie z taksówki. Nadto zarówno pozwana, jak i jej mąż wskazali, że wielokrotnie pozwana samodzielnie czy korzystając z pomocy członków swojej rodziny woziła swoją matkę w różne miejsca, w tym do lekarzy. Zaś konieczność udania się do K. w czasie kiedy pozwana nie miała zapewnionego własnego transportu była podyktowana pogarszającym się stanem zdrowia powódki. W ocenie sądu nie można pozwanej przypisać nienależytej staranności w tym zakresie, gdyż w czasie gdy pozwana udała się do domów opieki jej dzieci były w pracy (syn prawdopodobnie w delegacji). Taka sytuacja zmusiła pozwaną do skorzystania z innego środka transportu.

Powódka kwestionowała również wysokość wynagrodzenia opiekunki – B. K., ustalonego w umowie na kwotę 25 zł za godzinę. Zdaniem powódki racjonalne wynagrodzenie opiekunki powinno wynosić 15 zł za godzinę, gdyż takie w uznaniu powódki jest przeciętne wynagrodzenie opiekuna. Również w tej kwestii powódka nie podjęła jednak wystarczającej inicjatywy dowodowej, w tym ukierunkowanej na wykazanie, że w tym czasie, gdy B. K. sprawowała opiekę nad powódką, była możliwość zatrudnienia innej osoby za niższą stawkę godzinową. Twierdzenie świadka H. B., że wynagrodzenie było wygórowane, zostało sformułowane zbyt ogólnie.

Tak jak w przypadku wydatków związanych z zapewnieniem powódce odzieży, środków higienicznych, kosmetycznych, przejazdu taksówką, tak w przypadku wydatków tytułem zapewnienia powódce opieki w czasie, gdy przebywała w domu, strona powodowa nie udowodniła, by po jej stronie powstała szkoda.

Jak już stwierdzono – za udowodnioną uznano szkodę powódki w kwocie 5606 zł.

Sąd nie uznał za zasadne wydatków dokonanych przez pozwaną na zakup sprzętu AGD w kwocie 3967 zł oraz garnków i patelni w kwocie 290 zł, których łączna wartość opiewała na kwotę 4257 zł (k. 161).

Obejmując opiekę nad powódką pozwana przyznała, że w mieszkaniu podopiecznej były wszystkie niezbędne sprzęty AGD. Również kurator sądowy, który wizytował miejsce zamieszkania powódki i pozwanej przed objęciem opieki przez pozwaną, stwierdził, że mieszkanie powódki jest wyposażone należycie, że niczego w nim nie brakuje. W takich okolicznościach zakupy sprzętu AGD za łączną kwotę 4257 zł nie mogą zostać uznane za celowe. Celowość poczynienia tego wydatku – w takim stanie rzeczy – powinna była udowodnić pozwana. Pozwana z tego obowiązku nie wywiązała się. Wręcz przeciwnie – swoimi zeznaniami pozwana poparła ocenę sądu o tym, że te wydatki nie były uzasadnione w kontekście należytej dbałości o majątek powódki. Co więcej – w oparciu o nie po stronie sądu powstały poważne wątpliwości, czy ww. rzeczy, sfinansowane ze środków powódki, rzeczywiście dla powódki zostały przeznaczone. Po pierwsze bowiem – z całokształtu materiału dowodowego wynika, że powódka miała kuchenkę elektryczną. Zakup sprzętów indukcyjnych nie wydaje się w takich okolicznościach uzasadniony. Po drugie, gdy powódka powróciła do miejsca zamieszkania 22 grudnia 2017 roku, żadnego z nowo zakupionych sprzętów w jej mieszkaniu nie było. Po trzecie – zastanawiająca jest zbieżność czasowa zakupu garnków i patelni – 23 sierpnia 2017 roku, z datą – ten sam dzień, podjęcia przez pozwaną starań o zapewnienie powódce możliwości pobytu w domu opieki. Pozwana wywodziła co prawda, że pobyt powódki – według jej zamiaru – w domu opieki miał być tymczasowy, z tej przyczyny zakupy sprzętów AGD dla powódki dokonywane w sierpniu 2017 roku miałyby być uzasadnione. W takich okolicznościach zastanawiające jest, dlaczego po powrocie do miejsca zamieszkania powódka nie odnalazła nowo zakupionego wyposażenia.

W ocenie sądu szkodę powódki stanowi również kwota 250 zł przekazana B. K. przez pozwaną 22 grudnia 2017 roku. Po pierwsze, zarówno świadek B. K., jak i pozwana twierdziły, że w grudniu 2017 roku B. K. opieki nad powódką nie sprawowała. Taki stan rzeczy wynika również z pozostałego materiału dowodowego. Do 22 grudnia 2017 roku powódka bowiem nieprzerwanie od 1 września 2017 roku przebywała w domu opieki. Po drugie, pozwana dysponując kwotą 250 zł 22 grudnia 2017 roku nie była już opiekunem prawnym powódki. Nie była więc uprawniona do podjęcia takiego działania. Wydatek 250 zł został więc dokonany bez uzasadnienia i bez uprawnienia.

Pozwana nienależycie dbała o majątek powódki również 3 września 2017 roku wydatkując kwotę 1099 zł tytułem zakupu ekogroszku. Trzeba zwrócić uwagę, że z wiarygodnego materiału dowodowego wynika, że mieszkanie powódki było ogrzewane oddzielnie od mieszkania pozwanej. Powódka zaś od 1 września 2017 roku przebywała w domu opieki. Data jej powrotu do domu nie była znana. Pozwana nie zdołała wykazać celowości dokonania przedmiotowego wydatku.

Reasumując, wyżej wskazane wydatki na łączną kwotę 5606 zł w ocenie sądu nie były nieuzasadnione. Pozwana, dokonując je, nie wykazała się należytą starannością w dbałości o majątek powódki. Wręcz przeciwnie – pozwana poczyniła przedmiotowe wydatki niecelowo. Do obowiązków opiekuna prawnego osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie należy nie jedynie dbałość o zachowanie substancji majątku, ale wręcz podejmowanie starań, by majątek ten – w miarę oczywistych możliwości – zwiększał swoją wartość. Spadek wartości majątku na skutek decyzji niecelowych, nieuzasadnionych, niepozostających w zgodzie z dobrem podopiecznego, nieprowadzących do spełnienia jego potrzeb, stanowi o nienależytym wykonywaniu obowiązków opiekuna ubezwłasnowolnionego całkowicie w stopniu rażącym. Z tej przyczyny powództwo w opisanym zakresie uznano za uzasadnione.

Sąd uznał, że powództwo ponad kwotę 5606 zł nie zostało udowodnione. Strona powodowa nie wykazała nie jedynie faktu nienależytego sprawowania przez pozwaną opieki nad powódką w podanym zakresie, ale przede wszystkim powstania szkody w jej majątku.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, sąd, działając na podstawie art. 164 k.r.o. w zw. z art. 471 k.c., orzekł jak w pkt I i II sentencji.

Sąd postanowił jak w pkt III-IV i VI-VII wyroku na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu. Sąd uznał stronę powodową za wygrywającą proces w 31 %, a stronę pozwaną w 69 %. Każda ze stron powinna ponieść koszty procesu w tej części, która odpowiada zakresowi, w jakim proces przegrała.

W pkt III wyroku sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 279 zł tytułem kosztów sądowych, stanowiącą 31 % opłaty od pozwu równej kwocie 900 zł.

W pkt IV wyroku sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2495,73 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, stanowiącą 69 % kosztów poniesionych przez pozwaną a równych kwocie 3617 zł. Na kwotę 3617 zł składa się opłata skarbową od przedłożenia dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3600 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Sąd postanowił jak w pkt V wyroku na podstawie § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. Biorąc pod uwagę nakład pracy kuratora dla powódki sąd wynagrodzenie kuratora ustalił na 40 % stawki adwokata.

W pkt VI-VII wyroku sąd obciążył każdą ze stron procesu częścią wynagrodzenia kuratora dla powódki równą części, w której strona proces przegrała. Z tej przyczyny powódkę obciążono kwotą 993,60 zł (69 % * 1440 zł), a pozwaną kwotą 446,40 zł (31 % * 1440 zł).

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w rep. C oraz w kontrolce wniosków o uzasadnienie;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć kuratorowi powódki wraz z pouczeniem nr 4b;

3. akta przedłożyć z wpływem lub za 28 dni od zpo.

G., 14 lutego 2020 roku Sędzia Anna Mejka